

**BO'LAJAK TARBIYACHILARDA AKMEOLOGIK YONDASHUV
ASOSIDA TA'LIM JARAYONINI LOYIHALASH KO'NIKMALARINI
RIVOJLANTIRISH VA SHAKLLANTIRISH JARAYONLARINI TAHLIL
QILISH**

Bayzakova Maftuna Adulqosim qizi

A.Qodiriy nomli JDPU 2-kurs doktoranti

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.23236310>

Annotatsiya: Ushbu maqolada Bo'lajak tarbiyachilarda akmeologik yondashuv asosida ta'lim jarayonini loyihalash ko'nikmalarini rivojlantirish va shakllantirish jarayonlarini tahlil qilish masalalari ko'rib chiqiladi. Oliy pedagogik ta'lim jarayoni sub'ektlarining pedagogik tafakkurini shakllantirish va rivojlantirish bevosita ta'lim mazmuni yordamida amalga oshiradi

Kalit so'zlar: Bo'lajak tarbiyachi, akmeologiya, ta'lim, loyiha, ko'nikma, oliy pedagogika, sub'ekt, tafakkur, zamonaviy pedagogika, maktabgacha ta'lim.

Аннотация: В данной статье рассматриваются вопросы разработки и анализа процессов формирования навыков проектирования образовательного процесса у будущих педагогов на основе Акмеологического Подхода. Формирование и развитие педагогического мышления субъектов процесса высшего педагогического образования осуществляется непосредственно с помощью образовательного контента.

Ключевые слова: Будущий педагог, акмеология, образование, проект, умения, высшая педагогика, субъект, мышление, современная педагогика, дошкольное образование.

Abstract: This article examines the issues of developing and analyzing the processes of formation of the skills of designing the educational process in future educators based on the Acmeology Approach. The formation and development of the pedagogical thinking of the subjects of the higher pedagogical education process is carried out directly with the help of educational content.

Keywords: *Future educator, acmeology, education, project, skills, higher pedagogy, subject, thinking, modern pedagogy, preschool education.*

O'zbekiston ta'lim tizimida zamonaviy pedagogik yondashuvlarni rivojlantirish va kasbiy tayyorgarlik jarayonida yangi metodlarni joriy etish alohida ahamiyat kasb etmoqda. Ayniqsa, maktabgacha ta'lim muassasalari va boshqa tarbiya tizimlarida ishlashga tayyorlanayotgan bo'lajak tarbiyachilarni akmeologik yondashuv asosida shakllantirish dolzarbdir. Bu yondashuv shaxsning kasbiy va shaxsiy jihatdan rivojlanishiga yordam berib, tarbiyachilarning o'z kasbida yuqori natijalarga erishishi uchun asos yaratadi. Akmeologik yondashuvning o'ziga xos jihatlari va ta'lim jarayonini loyihalashdagi o'rni haqida batafsil tushuncha berish ushbu maqolaning asosiy maqsadi hisoblanadi.

Akmeologiya – shaxsning kasbiy maqsadlariga erishishi va o'z imkoniyatlarini ro'yobga chiqarishi yo'lida eng yuqori yutuqlarni egallashni o'rganadigan fan. Bu yondashuv shaxsning faqatgina kasbiy jihatdan emas, balki shaxsiy jihatdan ham rivojlanishini nazarda tutadi. Akmeologik yondashuvning asosiy g'oyasi – insonning o'z kuchli tomonlarini rivojlantirish va zaif tomonlarini bartaraf etishga intilishdir.

Akmeologik yondashuv o'qituvchi va tarbiyachilarda o'z-o'zini tahlil qilish, kasbiy muammolarni hal qilish, innovatsiyalarni tadbiq qilish kabi ko'nikmalarni rivojlantiradi. Bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy shakllanish jarayonida ushbu yondashuvning joriy etilishi ular o'z sohasida yuqori samaradorlikka erishishlari, shaxsiy va kasbiy mahoratlarini oshirishlari uchun katta imkoniyat yaratadi.

Bo'lajak tarbiyachilarni o'qitishda akmeologik yondashuv ta'lim jarayonini samarali loyihalashga yordam beradi. Bu yondashuvni ta'lim jarayonida qo'llash tarbiyachilarni quyidagi jihatlar bo'yicha rivojlantiradi:

Shaxsiy kompetentsiyalarni rivojlantirish. Tarbiyachilar kasbiy vaziyatlarda o'zlarini qanday tutish kerakligini, qiyinchiliklarni qanday yengish

mumkinligini bilib olishadi. Ular o'z kuchli va zaif tomonlarini tahlil qilib, kasbiy kompetentsiyalarni oshirish yo'llarini izlaydi.

Kasbiy refleksiya. Tarbiyachilar o'z faoliyatini tahlil qilish va tahlil natijasida xulosa chiqarish orqali o'z ishlarini yanada mukammal qilish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Bu esa bolalar bilan ishlash jarayonida sodir bo'lishi mumkin bo'lgan pedagogik vaziyatlarga moslashishga yordam beradi.

Innovatsion yondashuv. Akmeologik yondashuvni o'zlashtirgan tarbiyachilar ta'lim jarayonini kreativ va qiziqarli shaklda loyihalash ko'nikmasiga ega bo'ladilar, bolalarning qiziqishini uyg'otuvchi metodlardan foydalanishga o'rganadilar.

Akmeologik yondashuv asosida ta'lim jarayonini loyihalash quyidagi bosqichlarda amalga oshiriladi:

1. Diagnostika bosqichi: Bu bosqichda tarbiyachilar o'z shaxsiy va kasbiy jihatlarini tahlil qilishadi. Ularning kasbiy kuchli va zaif tomonlari, qaysi sohalarda rivojlanish kerakligini aniqlash uchun diagnostik tadqiqotlar o'tkaziladi. Diagnostika yordamida ular qaysi yo'nalishlarga e'tibor qaratishlari kerakligini bilib olishadi.

2. Maqsad qo'yish va rejalashtirish: Tarbiyachilar o'zlariga aniq maqsadlar qo'yib, bu maqsadlarga erishish uchun dastlabki reja ishlab chiqadilar. Bu jarayonda ular akmeologik yondashuvni tatbiq qilgan holda o'z faoliyatini rejalashtiradilar. Shuningdek, ular o'z maqsadlariga erishish uchun kerak bo'ladigan resurslarni aniqlab olishadi. Masalan, bolalarning psixologik xususiyatlarini o'rganish va bu asosda individual yondashuvlarni ishlab chiqishlari mumkin.

3. Faoliyat jarayonini loyihalash va amalga oshirish: Tarbiyachilar ta'lim jarayonini loyihalash jarayonida ta'lim metodlari va vositalarini tanlaydilar, bolalarning individual ehtiyojlarini inobatga olgan holda mashg'ulotlar ishlab chiqadilar. Ta'lim jarayonida qo'llaniladigan metodlar bolalarning o'z qobiliyatlarini namoyon qilishlariga yordam berishi kerak.

4. Natijalarni baholash va refleksiya: Refleksiya bosqichi tarbiyachilarning o'z faoliyatini tahlil qilish imkoniyatini beradi. Ular o'z ishlarini baholab, muvaffaqiyatlari va kamchiliklarini aniqlaydilar. Shu orqali tarbiyachilar kelgusida qanday o'zgarishlar kiritish kerakligini bilib oladilar. Bu bosqichda o'z-o'zini baholash orqali rivojlanishga qaratilgan aniq chora-tadbirlar belgilanadi.

Akmeologik yondashuv asosida loyihalangan ta'lim jarayoni tarbiyachilarga bir qator afzalliklar beradi:

Shaxsiy o'sishni qo'llab-quvvatlash. Har bir tarbiyachining o'ziga xos qobiliyat va qiziqishlari inobatga olinadi va rivojlantiriladi.

O'z-o'zini anglash va boshqarish. Akmeologik yondashuv yordamida tarbiyachilar o'zlarining kasbiy faoliyatida nimalarga erishishlari va qanday yo'nalishlarda ishlashlari kerakligini aniqlaydilar.

Motivatsiyani oshirish. Ular o'z yutuqlarini tahlil qilib, kelgusidagi maqsadlariga erishish yo'llarini aniq belgilab oladilar. Bu esa kasbiy motivatsiyani kuchaytiradi.

Akmeologik yondashuvni ta'lim jarayonida tatbiq qilish uchun bir qator metodlar qo'llaniladi:

1.Trening va seminarlar. Trening mashg'ulotlari orqali tarbiyachilar kasbiy ko'nikmalarni amalda o'zlashtiradilar va refleksiya qilish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Ular shaxsiy rivojlanish rejasini ishlab chiqish bo'yicha mashqlarni bajaradilar.

2.Individual va guruhiiy ishlash. Guruhiiy ish orqali tarbiyachilar o'zaro tajriba almashadilar, bu esa ularning kasbiy o'sishiga yordam beradi. Individual yondashuv esa har bir tarbiyachining o'ziga xos ehtiyojlarini hisobga olish imkonini beradi.

3.Refleksiya va o'z-o'zini baholash. O'z-o'zini baholash metodlari tarbiyachilarga o'z faoliyatini chuqur tahlil qilishga yordam beradi. Bu metodlar orqali tarbiyachilar o'z yutuq va kamchiliklarini aniqlaydilar.

Bo'lajak tarbiyachilarni tayyorlashda akmeologik yondashuvni qo'llash zamonaviy ta'lim talablariga javob beruvchi yuqori malakali mutaxassislar yetishtirishda muhim rol o'ynaydi. Bu yondashuv asosida ta'lim jarayonini loyihalash tarbiyachilarda o'z-o'zini rivojlantirish, kasbiy refleksiya va innovatsion fikrlash ko'nikmalarini

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. R.A. Zokirova - *Maktabgacha ta'lim pedagogikasi*. Toshkent: O'qituvchi , 2017 yil
- 2 .N.N. Jo'raev - *Pedagogik texnologiyalar va pedagog mahorati*. Toshkent: Fan va texnologiya , 2020 yil.
3. Sh. Kurbanov - *Ta'limda innovatsion yondashuvlar*. Toshkent: Yangi asr avlodi, 2018 yil.
4. I. Musurmonov - *Pedagogika va psixologiya asoslari*. Toshkent: Sharq, 2019 yil
5. A.A. Ergashov - *Pedagogik innovatsiyalar asoslari*. Toshkent: O'qituvchi, 2021yil